

B. M. II. 121.

(X 187 7871)

II R
5218

h. 28, 18. DISPUTATIO POLITICA

De

LEGATIS

Q V A M

D. O. M. A.

P R A E S I D E

CLARISSIMO ET AMPLISSIMO

V I R O

HERMANNO CONRINGIO

Phil. & Med. Doctore ac Professore
celeberrimo &c. Præceptore suo
semper colendo.

In illustri Academia Julia ven-
tilandam exhibet.

HARO ANTONIUS BOLMEIER.

Die xxiii. Decemb.

HELMÆSTADII,

Typis HENNINGI MULLERI Acad. Typ.

Anno c l o l o c l x.

19.
2. Oct. 6.

plac
& R
ergo
me
ph
rien
mon

hom
clud
ter i
le a
tem
nego
& le
insti
rum

I. N. D.

I.

EXercitium aliquod Academicum cum sim instituturus non ineptum fore arbitratus sum, eligere mihi materiam adhuc aliquomodo intricatam quidem, quæ tamen in vitâ civili eximium usum habeat: præ reliquis autem nullum mihi occurrit & placuit argumentum majoris momenti, hodieque in aulis & Rebus publicis frequentius, quam de Legatis. Si nunc ergo alacriori nisu huic rei insistam, non inanem operam me locaturum æquus arbiter existimabit. Utilitatem ejus phaleratis verbis planam reddere non necesse; sed experientiâ, omnium doctissimâ magistrâ, luculentissimè demonstratam puto.

II.

Rem ipsam itaque aggredientes, primo omnium ne homonymia aliqua fallamur, & aditus ad ulteriora occludatur, nobis incumbit *πολυσημασία* vocabuli diligenter indagare. Sine distinctione enim vocis ambiguae velle ad rei considerationem venire, nihil aliud est quam tempus perdere. Ante omnia autem plane nobis nihil negotii hac vice est, cum Legatis, re sc. à defuncto relictâ & legatario ab hærede præstanda: materia ab hoc nostro instituto planè diversâ, de qua & aliquot libri Digestorum & Codicis satis referti. Sed nobis sermo erit de tali-

bus Legatis, qui sunt à Principe seu Republica ad alium
aliamve negotii expediendi causa missi.

III.

Nec minus vero & in hac significatione admodum
ambiguè & impropiè vocabulum Legatus sumitur, & qui-
dem significato tali, à quo proprie sumtum quam maxime
distat. Generali enim & latâ significatione sumitur pro quo-
vis Nuncio, tam cœlesti & à Deo misso, ut sunt Angeli Apo-
stoli & Prophetæ, qui & legati divini vocantur: quam qui ab
hominibus legantur, cum tamen in rei veritate, vocabulum
Nuncius à proprie dicto Legato multum abeat. Nuncius
nempe non tantum publicè à Magistratum gerente, sed &
à quolibet privato: absq; omni solennitate & pompa mitti-
tur, quod Legato esset ignominiosum.

IV.

Propius paulo Legatis proprie dictis accedunt Orato-
res, ut & Commissarii atque Deputati; reverâ autem et-
iam inter hos omnes & proprie dictos Legatos adhuc non
legis est differentia. Oratores namque non tantum de
publicis sed & privatis rebus differere solent: Legatus con-
tra non nisi de publicis agit. Fatemur nihilominus hodie
Oratorum vocabulo etiam Legatos passim significari; se-
cus quam olim tulit loquendi consuetudo. Commissarii
& Deputati præterea, licet à multis, etiam in ipsis Imperii
Recessibus, confundantur, etiam à iudicibus inferioribus
possunt mitti: & quanquam aliqui Deputatorum & Com-
missariorum ablegentur à tali qui summa gaudeat potestâ-
te; hæc tamen ablegatio non aliam ob causam instituitur
quam ob negotia privata & actiones forenses, nihilque
tales Legati in publicis agunt.

V. Le.

V.

Legati porro nomine etiam insigniri olim solebat apud Romanos Magistratus munere fungens, is cui data erat, quam primum modo Provinciam suam ingrediebatur, Jurisdictio: & cum plerumque hic esset persona militaris, jungebantur ei Adseffores juris peritissimi. Hujusmodi Legati erant: Legatus Cæsaris Legatus Proconsulis. Legatus verò propriè dictus Jurisdictionis expers est. Sumitur denique & pro Legato Delegatus cui tamen non nisi ex cognitione superioris Jurisdictionis seu potestas cognoscendi causas privatorum demandata est.

VI.

Observandum porro, Legatos propriè dictos hodie non uno modo sed pro statu ac dignitate mittentis aliter atque aliter vocari. Ambassadors enim vocantur illi, qui missi sunt à tali qui summam habet potestatem. Recentissimo autem usu non omnes à supremis potestatibus publicorum negotiorum causa missi Ambassadors audiunt, sed soli illi qui majoris censentur dignitatis. Alij scilicet hodie Alegati duntaxat, alij Residentes, alij vero Agentes audiunt. Principum Legati dicuntur Germanico vocabulo Abgesandten. Legati Pontificis si non sunt Cardinalitæ dignitatis dicuntur Nuncii Apostolici: Si sunt Cardinales jam creati, vocantur Legati à latere: Si vero nondum quidem sint Cardinales, proxime tamen spem habeant, adeoque quasi in proxima sint potentia, dicuntur Nuncii cum potestate Legati à latere.

VII.

Cognato etiam g adu cum Legatis habentur Obsides, Quorum olim misera & periculosa erat conditio: captivi enim non multum erant dissimiles, nec ipsis competeat testamenti factio. Hodie verò mitior & multo

A 3

melior

melior eorum est status, nam corpora eorum æquè ac Legatorum sacrosancta habentur, cæterisque Legatorum privilegiis gaudent. In hoc duntaxat à Legatis maxime differunt, quod eorum potestas veniendi, abeundi agendi & vivendi sit magis restricta limitibusque inclusa, quam Legatorum proprie dictorum.

IIX.

Nominis autem derivationem quod attinet, vocabulum Legatus nonnulli derivare volunt, à Legatione & verbo Legare: Alii à Legendo, cum nonnisi lectis & selectis splendidum non minus & periculosum hocce munus imponi debeat. Utriusque autem derivatio non videtur esse absona.

IX.

Quum autem fundamentum disputationis situm in definitione, Legatum sic definire placet: Quod sit persona publica, electa, & ad negotium aliquod publicum expediendum solenniter missa, ab eo qui potestatem mittendi habet.

X.

Legationes quando ortæ sint, quæque prima earum fuerit: certò definire impossibile est: cum tot annorum Historici non extent. Hoc verò probabiliter ratione optima potest colligi: primis mundi annis in tanta hominum paucitate eas non fuisse, cum cuilibet sua ipsamet expedire esset facillimum: Postea vero crescente hominum multitudine, societatibus initis, bonorum & prædiorum divisione facta, regnis item & dominatibus institutis, ratio dicitur, inter privatos primum simplices, missiones forsan commerciorum, postea & inter dominantes Reipublicæ & ditionum suarum gratia legationes, ab uno ad alterum factas. Vnanimi ergo & tacito quasi consensu or-

su ortæ sunt Legationes, ut & earum multa jura: Jure autem civili cujusque populi roborata & adaucta.

XI.

Non frivola itaque de causâ, sed urgente necessitate, tam privatorum quam in publico viventium, primum missiones deinde & Legationes originem traxisse videmus, Reipublicæ nimirum maximè interest, ut cum eo, qui cum vel ipse non vis vel non potes agere, per alium agatur: idque multis causis impulsivis & irritantibus. Quæ causæ cum sint infinitæ, de plerisque omissis nos unam duntaxat alteramve adducemus.

XII.

E levissimis autem unam esse non puto, quod raro conducibile sit Reipublicæ & statui communi, Magnates & Principes ipsosmet esse diu coram, & in familiari conversatione: idque quia facillimè levi etiam de causa aut novum odium potest exoriri, aut acceptum vulnus recrudescere, vel unus alterve nimis familiariter sese gerens alteri contemptui esse. Uti statuit & Clar. Dom. Præses Disput. de Majest. Imperantium.

XIII.

Non parum quoque adjuvat moverque: quod Reipublicæ interfit, ne vires subditorum enerventur, aut inanibus sumptibus Principum ærarium exhauriatur: fieret autem talis profusio, si Principes ipsi semper in conventibus coram sese sisterent, præsertim hisce temporibus, ubi nemo alteri luxu & pompa vult cedere. Legatus sane sæpe & plura potest ex voto expedire & multo minore cum sumtu, quam si ipse dominus adesset, domini mittentis existimatione nihilominus manente salva.

XIV.

Interim tamen haud arbitramur, virorum Principum

COA

conventum improbandum esse. Imo fatemur iis interdum longe plus quam Legationibus posse effici. Tantum hic nobis sermo est, de frequente diuturna & nimium familiari conversatione: utpote quæ raro sine alterius insigni & sæpè prodiga jactura fieri soleat. Nec vero aliàs negemus, id quod & ex historiis patet, sæpe unico belligerantium ducum colloquio, milite ab utraque parte jam tum in procinctu & acie stante, pacem fuisse initam: quod pro solos ministros & Legatos pluribus annis fieri non potuisset. Etiam tamen in talibus mutuis Principum colloquutionibus, Consiliarios fideles, prudentes ac circumspetos semper adhibendos esse, censemus.

XV.

Perspecta Legatorum utilitate, sciendum ulterius erit, quis demum possit, cuive liceat veros & proprie dictos Legatos mittere: & ad quem tales Legationes fieri possint & debeant: quæ porro personæ adhibendæ: & denique quæ jura in compensationem laboris ipsis sint concessa.

XVI.

Quod primum attinet, recepta est omnium Doctorum & Politicorum sententia; Legationes proprie dictas (de Provincialium enim missionibus, de quibus & in Digestis sæpissime sit mentio, jam nobis non est sermo) à nemine posse institui, nisi summa gaudeat potestate. Tales nunc sunt in statu monarchico Princeps, mas sit sive fœmina, modo clavum imperii teneat: in Aristocratiâ Proceres: in Democratico statu Populus, vel si is convenire non possit, Plebis Tribuni magistratusve, in hoc populi vices gerentes. An verò & hodie solis hisce & non etiam aliis hæc mittendi potestas sit acquisita, dubium est mihi: Et vero potius contrarium experientia doceri videtur.

XVII.

Privatis personis hanc potestatem non competere, est indubium. Nec vero quenquam fore arbitror, qui hoc, nisi vocabulum Legatus in latissima significatione accipere velit, sit negaturus. De eo tamen merito est quæstio: an Illustribus Imperii nostri Principibus, Civitatibus imperialibus, & Collegiis privilegiatis: qui Imperatorem ut Caput & Dominum suum agnoscunt; hoc jus competat.

XVIII.

Electores quod attinet, licet hi sibi & Imperio Imperatorem tanquam Caput & Dominum eligant, jus tamen mittendi Legatos sibi competere constanter asserunt. Nec eorum assertio multum infirmis nititur fundamentis. Cum enim Status Imperii hodiernus sit mixtus, & totius Imperii regendi absoluta potestas non amplius penes unum, sed cum aliis communicata, illos inter quam maxime Principum Electorum dignitas & eminentia hodie crevit. Et quidem crevit in tantum, ut nec Regibus exteris in Comitibus nostri Imperii solennibus cedere velint. Quis igitur ipsis hanc potestatem denegabit? Præsertim cum etiam Imperatoris totiusque Imperii consensu concessam & confirmatam sibi illam habeant. Ut haud obscure etiam videre est passim in Aurea Bullâ.

XIX.

Major difficultas videtur esse, si quæstio instituat de cæteris Principibus: quia hi gradu & dignitate inferiores sunt Electoribus. Cæterum & omnibus his jus illud æque competere, haud injuria contendunt: quoniam ipsi quoque sint Consilarii Imperatoris, & Reipublicæ Imperii membra splendidissima, habeant insuper amplissimas ditiones jure hæreditario sibi acquisitas, in quibus ipsis major sæpe majestas (secundum Maximiliani Imperatoris di-

B

tum)

atque) & liberior potestas agendi est, quam Imperatori in Imperio. Observandum autem est, etiam Principes multum inter sese dignitate ac potentia differre: nec omnes jus hoc sibi sumere, sed tantummodo paucos, existimo. Vtrum verò & hisce jure debeat facultas Legatos mittendi nec ne, ex consuetudine cum primis judicandum est, aut diuturnâ præscriptione temporis.

XX.

Restant adhuc Civitates: Collegia sive corpora: item die freye Ritterschafft der Schwaben und Francken. Cæterum his omnibus optimo jure videtur denegandam esse hanc licentiam: Quia & civitates, & illa collegia seu corpora, instar sint privatorum & Dominis suis subditæ. Ex adverso Urbes Imperiales præ cæteris municipalibus eminent, & tertium classem Imperii Ordinum faciunt: eoque hætenus & ipsæ participant regendi Imperii jura, non minore quam Principatus est autoritate. Verum & hic consuetudo ante omnia est consulenda. In neutram enim partem certa argumenta suppetunt.

XXI.

De Urbibus sociatis fœdere quod Hansicum appellant, major dubitandi est ratio, idque quoniam societas illa potissimum constet urbibus municipalibus & quæ omni carent regendi Imperii jure. Certum tamen est quod à quam multis Regibus externis eorum Ablegatis jam dudum is honor fuerit habitus, qui concedi solet liberorum Populorum Legatis. Itaque saltem apud illos jus Legationis possunt sibi petere: etsi jure ab aliis id possit fortasse denegari.

XXII.

Dum porro Legatio tam splendidum sit munus, nec etiam periculo, præsertim in civilibus bellis, vacet, mittentium

centium vero maxime intersit ut commissa negotia prudenter & ex voto expediantur, non cuivis ergo ambienti & obvio debet imponi: sed eligenda erit persona ad tale munus subeundum apta, quæ prudentia & dexteritate sua se jam tum commendaverit. Electio autem ista debet fieri à mittentibus. Qui rursus in statu monarchico est Princeps: cui si personæ mittendæ conditio haud satis cognita, is primario suo ministro selectionem illam debet committere. In Aristocratiis & cæteris Rebuspublicis eligunt Proceres illique quibus à populo hæc potestas concessa est.

XXIII.

Experientia autem testatur estque rationi consentaneum: in statibus illis popularibus, nullam posse fieri decisionem nisi prius collecta sint vota. Cum votorum vero interdum maxima possit esse contrarietas, in casu tali respublica periculo non vacat. Si enim vota imparia res salva est & pluralitate votorum fit conclusum: si verò sint paria & utraque pars jure suo pertinaciter se fundet, personæ quoque propositæ æque sint idoneæ, ne tumultus interni orientur, quibus tota sæpe Respub. turbari possit, forti rem committendam censeo.

XXIV.

Nec obstat, quod iudicium sortis sit periculosum & fortunæ non rationi subiectum, ideoque non trahendum in consequentiam: & forti nihil esse committendum, nisi in casibus jure expressis, præsertim si de præiudicio alicujus tertii agatur: sed controversias per iudicem esse terminandas. Hæc omnia enim non habent locum in his & similibus casibus dubiis, ubi & iudex haberi potest, & lites quam brevissime majoris mali evitandi causa abbreviandæ. Utique & in locum Judæ Ischariothæ electus est

in Apostolum Matthias, ex parte quidem suffragio, ex parte tamen etiam sorte: seu constat ex sacris Apostolorum Actibus.

XXV.

Non absolum porro quoque videtur esse iudicium illud sortis. Sed in causis dubiis & necessitatis tempore, uti remedium & quasi condimentum adhiberi posse, etiam aliàs jure divino & civili patet. Concedimus quidem neminem facile ad sortis iudicium cogendum esse. Si vero aut uterque litigantium consenserit, aut salus Reipublicæ id exigat, tam firmiter stare sorte quilibet tenetur, ut nec appellationi nec restitutioni locus sit, modo aliquis sit legitimus finis, & reipublicæ negotia promoveantur.

XXVI.

Quis mittere possit Legatos jam ostensum est. Inquirendum proxime erit, ad quem talis Legatio fieri possit. Atque olim quidem Legatio proprie dicta, ut & in præcedentibus demonstratum, à nemine potuit institui, nisi summa gauderet potestate: nec ad quenquam nisi sui similem, neminem itidem superiorem recognoscentem. Hodiernis tamen moribus in multis se res aliter habet. Hodieque tamen nec ad subditos nec à subditis ad suum superiorem proprie dicta fit Legatio. Qui sane sorte mittuntur vel ad salutandum vel negotiis causa vel ad gratulandum, non Legati, sed potius Ablegati Abgesandten/ Abgeordnete dicendi sunt.

XXVII.

Subditorum vero cum magna differentia reperiantur, adeo ut quidam aliqua ex parte & ratione certialicujus districtus sint subjecti, ratione cæterorum bonorum sint liberrimi; quidam etiam viribus suis diffidentes propriis Patronum sibi elegerint Principem vicinum certa
summa

summa & quidem annua ipsi promissa. Ad hos cum nec
vere Domini nec vere subditi sint, in quantum sunt sui
juris optime Legationes mitti posse puto.

XXIIX.

In civilibus tumultibus dubia est decisio: an recte
ab una parte ad alteram possit Legatio institui. Periculo-
sum quoque quam maxime est, tale munus subire, cum
nulla pars velit videri injustam fovere causam, & rebel-
lis nomine postea insigniri. Et vero ad rebellem nullo
jure potest mitti Legatio: secundum Ciceronis senten-
tiam de Antonio, *Ad hostes non ad cives Legatos esse mit-
tendos.* Quod si tamen tale oriatur bellum, ut quæli-
bet pars videatur causam publicam agere, & jure belli
jam utrique parti sit acquisita fere summa potestas, lici-
te utrinque Legati possunt mitti. Idque quoniam id uti fiat
publice interest. Id quod in omnibus civilibus negotiis
unice spectandum.

XXIX.

Idem quoque dicendum puto de Piratis, Latroni-
bus & Proscriptis. Nec enim cum his ulla debet esse juris
societas sed summa disjunctio & dissolutio: & per conse-
quens nobis cum illis nihil negotii debet esse, ut aliqua
Legatio ab una parte ad alteram fieri possit. Si tamen
earum causa alia & quidem publica sit facta, jura justo-
rum & legitimorum hostium tandem hi etiam homines
consequuntur. Et sic æque ad illos quam ad alios hostes,
amicos seu confœderatos Legationes mitti possunt.

XXX.

Quæstio aliqua adhuc est residua: quid de Infideli-
bus dicendum, cum quibus nulla nobis debet esse com-
munio. Sed cum satis sit ostensum, fœdera cum ipsis in
statum Reipub. posse licite iniri: magis & hoc licebit,

B 3

cum

cum Legatio etiam sit juris gentium. Nec vero religio potest tollere jura gentium.

XXXI.

Nulla porro potest institui Legatio, nec ullum mandatum expediri, nisi accedat tertius, cui munus illud imponatur. Videndum itaque nunc, quænam & qualis ista persona esse debeat, quæ eligenda & Legationi obeunda apta sit habenda. Nec vero hoc semper in arbitrio & voluntate suscipientis situm esse debet, velitne subire nec ne. Perinde atque nec alia quævis à Reipublica vacatio civi cuivis in bene constituta republica permitti potest. Hinc etiam pœnis, si opus est, ad munus suscipiendum & officium hoc patriæ & Reipublicæ legationis præstandum cogi quis potest: ceu recte statuitur etiam *per L. sciendum §. 5. ff. de Legatis.* nisi sane expresse muneri se imparem doceat. Maxime omnium autem eligendus est mas non fœmina. Fere secundum effatum illud D. Pauli Apostoli 1. Corinth. 14. v. 34. *Taceat mulier in Ecclesia,* & alterum Jcti Pauli l. 12. pr. ff. de judiciis: *Taceat mulier in foro.* Et vero cum recte etiam *per l. 1. §. 5. ff. de postulando* removeantur à judiciis mulieres ob sexus imbecillitatem, multo minus ipsis aditus temere permittendus erit in publicis causis peragendis.

XXXII.

Non temere inquam. Ea enim interdum est necessitas, ut sicut Reip. munus ita & Legatio debeat fœminæ committi. Ea quoque est nonnunquam fœmini ingenii virtus, ut tuto mulieri talia credi possint. Raro tamen: quia & necessitas pariter & virtus illa rara est.

XXXIII.

Est vero & in viri electione, cui munus Legationis imponendum, magna prudentia adhibenda. Considerandæ

randæ nempe erunt ipsius mittendi, ingenii, corporis, fortunæque dotes quam diligentissime. An nimirum valeat recto iudicio & memoria. Ne nimium ergo sit igneus & acutus; quia acuta ut facile scindunt ita & facile hebescunt. Nec quoque sit stupidus aut deses aut focors.

XXXIV,

Præcipua autem & primaria requisita in Legato sunt, ut Domino suo sit fidelis, nec donis se corrumpi patiatur: Susceptum semel officium ne deserat, nisi urgentissimæ adsint causæ: Sit prudens valeatque iudicare quænam salutaria sint ac necessaria ad finem sui Principalis obtinendum & quænam non sint: Ut possit intelligere adversæ partis aliorumque consilia & actus, quonam tendant: Non sit turbulentus nec etiam imbellis, sed fortis & constantis animi; Adversa si quæ obveniant, forti excipere pectore sit paratus, magnis Legatorum juribus privilegiisque tuto fidens: Venere porro & Baccho sit abstinens: his enim Legatos in summas redactos angustias & mortis pericula, multaque arcana, sæpe propalata, Historiæ testantur. Vno verbo: Is debet esse, qui & possit & velit fungi mandato munere. Ad facultatem certe & voluntatem omnia Legati requisita commode referuntur.

XXXV,

Nobilitatis quoque rationem aliquam, præsertim in Legationibus officiosis habendam esse censemus. Certe ne mittantur homines viles & propter obscuros natales contempti, multo magis ne personæ infames mittantur, exigat utilitas Reip. non simpliciter quidem, ex opinione tamen recepta hominum, cuius in republicâ magnum est momentum. Et vero saltim infames personæ & mittenti & ad quem mittuntur summo sunt opprobrio, Eaque justa possit esse causa, si eiusmodi Legati (quod alias est
etiam

etiam juris gentium) haud admittantur. Vilitas autem & aestimatio personæ accipi debet, tam respectu mittentis, quam ejus ad quem mittitur. Conjuncta verò esse debet cum illa generis Nobilitate & insignis eruditio, Politices & Historiarum, præsertim ad scopum collimantium, cognitio, & suavis denique eloquentia. Verbo: junctæ sint oportet, quas paulo ante memoravimus dotes. Si sane hisce necessariis requisitis haud sit præditus, licet genere sit nobilis, alius ignobilis virtute & arte excellens ipsi merito præferendus.

XXXVI.

Corporis bona quod attinet: Legatus debet esse valido & sano corpore, nec morbo sæpe laborans: præsertim si Legatio subeunda sit ad loca diffusa. Ad iter enim aliosque labores perferendos corpus morbosum ineptum est. Legato quoque sit recta membrorum conformatio. Deformes enim, nisi excellens eruditio & dexteritas obumbrat corporis vitium, semper ludibrio habitos & irrisos, historiæ testantur. Quod pertinet illud etiam de Legatis quibusdam Romanis scemma: eos nec caput, nec pedes, nec cor habuisse.

XXXVII.

Ætatis porro à mittente non levis debet institui examinatio, an nimirum sit justa & vivida. Tyronibus sane, ceu rerum gerendarum ex defectu eruditionis & experientiæ imperitis, non temere Legatio committenda est. Imberbis namque ætas sæpe agit, quod recte fieri canities negaret. Non tamen & decrepiti jam senes ad Legationem sunt cogendi; tum propter jam præstita reipub. officia, tum quod ad injuriam aëris itinerisque tolerandam, (cum Senectus ipsa sit morbus) inepti fere sint & sic à muneribus excusandi. Id quod etiam cautum est *l. 2. §. 8. ff. de Decurionibus.*

XXXIIX.

XXXIIX.

Cum vero Senectus sit venerabilis, & (ceu in proverbio est) umbra senis aut consilium aliquando præstent juvenum gladijs & hastis, existimaverim nec senes nisi sint admodum decrepitæ ætatis, nec juvenes plane reiiciendos à Legationibus; præsertim si Legatio officiosa sit futura, ad quam expediendam juvenis sæpe habilior esse potest quam senex. In arduis tamen causis Legatos justæ ætatis mittendos, hisque juvenes adjungendos dixerim. Annorum taxatio justa mittentis arbitrio & judicio merito est relicta.

XXXIX.

Bonorum præterea fortunæ non exigua est habenda ratio: ne nimirum Legatus sit pauper & ære alieno, præsertim Reipub. nimirum obstrictus. Licet enim divitiæ nihil faciant ad essentiam Legati, nec sit de genere malorum paupertas, nec mentem crimine aliquo inquinat vel conscientiam liget: ut nunc tamen sunt hominum mores, facit paupertas hominem contemptum, & deridendum. Juxta illud Juvenalis Satyr. 3.

*Nil habet infelix paupertas durius in se,
Quam quod ridiculos homines facit.*

Legatum porro paupertas etiam non nihil suspectum solet reddere: quoniam inops præsumitur, nihil neglecturus quo ab inopia sublevetur. Secundum Horatij illud

*Magnum Pauperies opprobrium; jubet
Quidvis & facere & pati.*

Nec duntaxat pauperem revera esse, sed & pro paupere haberi, res est præjudicij haud experts. Utpote quod facile quis præsumatur corrumpi pecunia posse ob egestatem ceu observatum etiam est Glossatori in l. 3. pr. ff. de testibus. Si tamen de fide & constantia alicujus satis constet, etsi jam ad motus officio bonis labatur, ob id ab officio Legationis

C

tionis

tionis non removendum censeo. Afflictis sane non est addenda afflictio, nisi summa exigente reipub. necessitate, quæ merito suprema lex est.

XL.

Quot porro genera, seu magis species, Legationum sint, vix describi potest. Cum nimirum varient pro ratione causarum Legationem exposcentium, & arbitrio quoque mittentium. Aliquæ sane sunt negotiosæ: vel ad bellum vel ad fœdera vel ad sponsalia & alia pacta ineunda. Aliæ dicuntur officiosæ. Aliæ item honorificæ. Utræque fiunt vel ad gratulandum vel dolorem contestandum. In hoc porro differunt, quod hæ voluntatis, illæ quodammodo necessitatis sint. Aliæ sunt liberæ, aliæ non. Aliæ ad certum tempus & certam causam, aliæ vero quasi perpetuæ. Sed ceu ante diximus, omnes illæ differentiæ speciatim recenseri vix possunt. Eoque etsi de singulis agere non fuerit fortassis inutile, nos tamen non nisi quædam & quasi obiter perstringemus.

XLI.

Maximum igitur discrimen inter Legatos proprie dictos ratione certarum circumstantiarum esse, jam dictum. Non levem vero differentiam facit etiam mandatum mittentis. Quidam scilicet mandata habent adeo specialia ut non possint agere, utq; quod ab iis actum est non valeat, nisi mandatis sit comprehensum. Quidam contra (qui & Plenipotentiarj insigniri solent) mittuntur cum libera potestate gerendi negotium, pro sua prudentia & ratione temporis, quod Domini illorum acta velint rati habere. Priorum modum legandi & mittenti & Legato, nec minus & illi ad quem mittuntur (quanquam secundum Grotium *lib. 2. cap. 11.* Legatus contra arcana mandata Principem suum obligare possit) saluberrimum omnium & tutissimum,

mum, posteriorem sæpe noxium & periculi plenum esse
arbitror.

XLII.

Liberi alias Legati & illi dicuntur qui non Reipublicæ
causa & ob publica negotia expedienda ablegantur, sed qui
cum propria sua negotia expedire cupiant, & bene antehac
de republica sint meriti Legationis titulo ornati tantum
sunt, ut ipsis tutum sit iter ac splendidior quam alias accessus
& recessus. Verum hi proprie dicti Legati non sunt eoque
nec nostri argumenti.

XLIII.

Legatorum porro differentia aliqua etiam in hoc est,
quod aliqui ad certum aliquod negotium expediendum &
ad certum tempus mittantur, quo confecto seu effluxo sta-
tim redeant, Dominoque referant. Aliqui vero sunt quasi
perpetui, missi potius ut aliorum ad quos sunt missi actiones
observent, caveantque ne quod præjudicium dominis suis
creetur alicubi, quam ut quicquam agant. Non desunt
quidam qui his titulum veri Legati ademptum velint, præ-
sertim quia non admittuntur nisi præcesserit pactum re-
ciprocum. Cæterum pactum illud non infirmandi sed con-
firmandi majorisve securitatis gratia potius fit, & usus vul-
garis etiam illos Legatorum nominibus cohonestat.

XLIV.

Facto autem decreto, quod Legatio sit instituenda,
si persona quoque electa jam sit, nihil prius Domino
mittenti faciendum restat, quam ut curet conferri
sumtus in Legationem necessarios, utque justus apparatus
fiat. Atque apparatus quidem apud præscos milites con-
stabat solennibus, quæ hodie plurima ex parte obsoletæ
ut solent ritus & ceremoniæ, quia non nisi more & sola
hominum opinione nituntur, facile mutari. Ne vero neces-
sarij fiant sumtus, mutari nunquam poterit. Legatus enim

in conventibus, sessionibus & omnibus actionibus Domini personam representat, ejusque vices gerit: quod sine sumptibus magnis fieri nequit. Nec etiam Legatus cogi jure poterit, ut suis proprijs sumptibus (quamvis experientia aliquando aliter doceat) alibi vivat & Domini sui existimationem ad dignitatem sustentet.

XLV.

Porro Personæ illi, quæ hoc arduum munus in se suscipit, aut cui etiam invito imponitur, (nam publica à privati haud facile declinari possunt ut ante diximus) nihil magis consultum erit, quam ut curet mandata sibi reddi de omnibus specialissima, quæ omnia quantum possibile expedienda & proponenda comprehendat, & quidem in scripto. Etsi enim Plenipotentariis non possint aut debeant agenda omnia præscribi, illa tamen libera agendi potestas necessum est scripto etiam sit commissa.

XLVI.

Quod mandatum vero est, ejus limites non profecto licebit egredi Legato: sive committendo sive omitendo: ceu recte est constitutum etiam *l. 6. ff. mandati*. Eoque nec temere à mandato recedendum ipsi fuerit, quamvis ipse videat aliter rebus sui Domini expedire.

XLVII.

Dissentire tamen in hoc multos non ignoramus. Licere nempe Procuratori & mandatario optimo jure fines etiam mandati transgredi, si tantum bono fiat fine, & intentio mandantis expediatur, ejusque causa melior reddatur: cum concessio consequenti & antecedentia necessaria & omnia media concessa intelliguntur, ceu dicitur *l. ad rem mobilem 56. & l. Legatam 62. ff. de procuratoribus*. Hæc enim omnia possunt quidem concedi in causis quibusdam privatorum: at vero cum illa libertas ne quidem in omnibus privatis

vatis

vatis negotijs, si illa sint paulo majoris momenti, sit temere
cuiquam mandatario concedenda, facile apparet in reipub.
arduis negotijs multo minus permittendam illam esse.

XLIX.

Si vero interdum causa ita sit comparata, & modus
tractandi adeo incertus, ut Legato nullum & certum man-
datum possit tradi, tum mittendus est Legatus cum amplif-
sima agendi potestate, quid sibi è re futurum visum fuerit,
adeoque cum charta nuda sigillo duntaxat obsignata. Alijs
mandatum quidem dandum, non tamen speciale, plurima
vero prudentiæ Legati committenda. Prioris generis ta-
men Legationes omnium sunt periculosissimæ tam mitten-
ti quam misso, Legatos certe interdum in extrema præcipi-
tant. Posterioris vero generis meliore quidem sunt conditi-
one non item tamen periculi expertes. Semper vero tutissi-
mum est, si, quoad fieri licet, Legatus de singulis casibus &
emergentibus causis, fideliter renunciaret mittentibus, & ab
ipsis instrui sese perat, præsertim si negotium sit arduum &
periculosum.

XLIX.

Priusquam porro itineri sese det Legatus, ante omnia
det operam, ut literis fiduciarijs vel testimonijs probe in-
struatur. Impossibile enim est, ut sine ijs fidem alibi inve-
niat ad negotia pertractanda. Et vero hæc necessitas cre-
dentialium literarum aut testimoniorum non ex arbitra-
rio jure hominum provenit, sed ex ipso naturæ æterno &
immutabili instituto. Quod ipsum Ampliss. Dn. Præses
in Concussione Fundamentorum fidei Pontificiæ: & cum
aliasrum prolixè Responsione altera ad Valerianum Ma-
gnum Capuccinum cap. 17. demonstravit. Qui proinde
rectè ait nec Legatum à Deo missum sine certis ejusmodi
documentis credi posse: qui autem sine documentis tali-

bus profitetur sese Legatum illum, neutiquam ferendum:
& per consequens cum unusquisque Papa Romanus ijs careat,
& tamen velit haberi Vice Deus, omnes Papas execrationem
jure mereri.

L.

Legatus præterea à Domino jam missus & creditivis
uti vocantur aut literis fiduciariis quantum fieri potuit sufficienter
instructus, ubi appulit quo missus est, primum omnium exhibeat
suas illas literas illi ad quem missus est. Nec enim hoc intermisso
quidquam poterit agere. Deinceps vero omnem impendat operam,
ut nomine sui Principalis & pro dignitate ejusdem honeste accipiatur,
honeste jam acceptus nihil magis studeat, quam ut ad exponenda
sibi à Domino suo commissa admittatur. Admissus denique non inani,
merhaphorico, & thrafonico utatur sermone, sed præmissis quæ
appellant curialibus oratione non nimis longa nec obscura
necessaria ad rem facientia proponat, aperte & distincte, vel
vero petat locum & tempus sibi decerni, & certos commissarios
coram quibus & cum quibus possit accuratius & ulterius negotia
sua agitare.

LI.

Circa linguam qua propositio instituenda, loci cum
sui unde missus, tum ejus quo missus, consuetudo recepta
maxime erit observanda. Tametsi enim reapse parum intersit,
qua lingua utatur: quum vero hodiernis moribus submissionem
aliquam videatur significare, si propositio in alterius
Principis vel partis lingua fiat, quilibet Legatus, præsertim
apud eos, ubi illa opinio invaluit, Domini sui lingua &
interprete deinde utatur, qui transferat in linguam ejus,
an quem missus est. In nostro Imperio Germanico aliàs,
& Latina lingua tanquam communis, si cum exteris res sit
Cæsari & Imperij proceribus, quam usitatissima est,
non perpetuò tamen.

LII.

LII.

Cum porro de loci prærogativa maxima sit inter magnates altercatio (à qua nec Germania nostra aliena est, in cuius conventibus publicis non quidem secundum dictum Cancellarij Polonici nihil aliud fere agitur; quam ut de sessionibus digladietur, plurimum tamen semper dat turbarum:) licet posset videri, esse de re levi & nullius momenti, quoniam tamen & Reipublicæ interfit, (ut eruditè statuit Clariss. Præses in sua *Afferz juris Mogunt. principio*) ut cuiq; præsertim maximis Principibus, suum jus suaque dignitas servetur, & iniuria tali modo illata maximè noceant exemplo: Legatus quoque accurate animadvertat, ne Domini sui dignitas & prærogativa in sessionibus imminuatur, sed ipse, ubi quidem mos ille obtinet, Principis sui locum occupet & defendat, ut cujus personam semper repræsentet, adeoq; & dignitate illius sit reputandus. Certe & in Legato non nisi cum gravissima mittentis injuria læditur honor.

LIII.

Diximus ante, locum Principi debitum à Legato occupandum, illa tamen addita clausula: *ubi ille mos obtinuit.* Ubi enim non obtinet, quoniam hoc quidem omne est juris arbitrarij humani, atque adeo in hoc negotio voluntas pro jure est, mos cujusq; regionis est servandus. Sic vetitum est Imperij Germanici legibus Legatis Electorū Principum missis ad Imperij comitia ad Electorum absentium qui miserunt mensam sedere aut locum ejus occupare: sed mensa nuda quidem illa derelinquitur certa, loco verò aliis Electoribus præsentibus cedere Legatus teneretur. Cujus exempla plura habentur in Politicis Imperialibus Goldasti: est autem & expresse cautum in *Aurea Bulla tit. 24. in fine fer.*

LIV.

Admissione præterea & propositione jam ex voto facta

et

Ata, Legatus omnem moveat lapidem, ut quamprimum negotium commissum expediat, & illo feliciter expedito saltem cum Recredentialibus quæ appellantur literis remittatur. Si autem Legatus præter morem diu detineatur, illud domino suo renunciaret eumque consulat an ipsi sit discedendum an ulterius expectandum. Quoniam enim ista justo longior detentio & remoratio est nonnihil cum mittentis injuria conjuncta, etiam atque etiam cavendum Legato est, nequam injuriam patiatur ipse domino fieri, domino ignorante. Nec tamen sine causa gravi querelas deferat ac deturbas iniquis suis querelis & sua importunitate: præsertim si propositum sit Principi fovere pacem & amicitiam, idque ipsum reipublicæ expediat.

LIV.

Ad hoc cum responsa æque ac mandata & Propositiones sint facti, quæ quomodo se habuerint non tam præsumenda quàm probanda sunt. *Menoch. 7. præsumpt. cap. 15.* & licet Principis sit nuncius, non tamen credatur ei sine literis, ceu rectè docetur etiam *L. 1. Cod. de Mandat. Princ. & L. Prohibitum Cod. de Jure. Fisc.* & quidem probandum originali: Omni modo ergo Legatus studeat, ut & ipsi eodem modo quo ipse mandata in scriptis exposuit, etiam in scriptis redantur responsa; si sane nihil sit quod multum obstat.

LVI.

Responsa autem accepto, ac scopo cur missus erat jam obtento, aut vero, quod si omnia licet nondum sint expedita, à Domino domum Legatus revocetur: ne ulterius inutiles profundantur sumptus, ad discessum se rursus pareret, & debito modo placidam dimissionem à Principe ad quem missus fuit, petat. Quæ ipsi quoque, nisi indebitè & insolenter se gesserit jure gentium denegari non poterit. In dimissione autem rursus Legatus eodem modo atque in
admis-

admissione Domini sui auctoritatem ac eminentiam sedulo
custodiat ac observet.

LVII.

Dimissione porrò jam impetratâ, si Legatio ita fuerit
Domino ad quem grata, ad significandam benevolentiam
solent Principes Legatos admodum laudis interdum ho-
norare donis. De eo autem jam quæritur: Legati an suo
Domino illa acquirant? Distinguendum autem videtur: &
primò quidem videndum an Legibus & statuto hoc de ca-
su sit cautum, & si cautum, tum illo erit standum. Deinde
videndum, cujus respectu data sint dona, quod ex pretij
quantitate æstimandum videtur.

LIX.

Domum denique reverso, ne frivola sit tota Legatio
illaque negotiatio, Legato incumbet Dominum mitten-
tem totius factæ expeditionis certiores reddere, ac illi re-
censere etiam ferè minima ad negotium illud facientia
(quomodo nimirum acceptus, habitus atque dimissus sit)
& omnia relatu digna revelare. Quoniam verò hoc præ-
stare nemo possit, nisi omnia, quæ eveniunt diligenter scri-
pto annotarit: hinc manifestum est Legato competere, ut
durante Legatione *id quod* conficiat, inque iis studiosè
comprehendat, quæcunque indies ad rem nonnihil faci-
entia solent evenere.

LIX.

Cæterum de Legatorum officio hæc fortasse sufficiunt.
Paucis addendum quid privilegij & quæ jura Legatis in so-
lamen & compensationem laborum reipubl. causa susce-
ptorum data sint. Nec verò honor qui iis ab aliis conferri
solet in mittentium respectum, aut splendor comitatus
tanti videtur esse.

LX.

Sunt autem Legatorum recepta passim jura varia.

D

Quæ-

Quædam enim concernunt Legati personam, quædam ejus bona & actiones. Ea verò sunt quidem & Jure Civili Romano constituta: verum quoniam illud jus non obligat liberos populos ultra quam ipsis lubet, prosequemur tantum ea, quæ Legatis jure partim divino & naturali, partim gentium moratorum longâ consuetudine competunt.

LXI.

Ad quatuor igitur potissimum præstanda Princeps omnis ille ad quem missio fit, obligatus est: *primo* ut admit-
tat. Equè sanè ad admissionem jure gentium tenetur (nisi urgentissimæ adsint causæ, & Legati notoriè sint scelerati, & à sceleratis ad nocendum missi: sic enim optimo jure rejiciuntur) *secundò* ut curet ne violentur, idque quoniam publicâ fide Legati adveniunt: *Tertiò* ut Legatos curet audi-
diri & cum iis agi: *Quartò* ut tutò & honestè faciat dimitti.

LXII.

De Legatis assiduis seu ut hodie vocantur Residentibus tamen possit quæ incidere quæstio: an jure gentium aut naturali Princeps quoque obligetur eos admittere vel pati inter suos securè versari. Quod primum attinet, videtur Principem jure Gentium haud teneri, continuè observatorem actionum suarum in aulâ suâ tolerare, præsertim quum soleant illi in arcana quævis negotia inquirere & Dominis revelare. Si tamen aliorum Principum Residentes jam tum ibi degant & jam usu receptum sit Residentem quemvis non recusare, meritò hostilis animi signum potest haberi Residentis recusatio, modò ille vir sit bonus. Admissus verò talis Residens seu Legatus assiduus, ratione pacti & juris gentium, & securitate & aliis privilegiis Legatorum debet frui.

LXIII.

Legati porrò personam quod attinet, non tantum ipsi
sed

sed etiam (ut modo dictum est) respectu mittentis Domini
justus honor, plena securitas immunitasque concedenda,
Sancti enim & inviolabiles Legati sunt habendi, cum se-
cundum dictum Herodis, etiam inter medios hostes ad
quos missio facta, sola Legatio pacis sequestra esse debeat.
Ideoque non tantum ipsi Legati sed & eorum comites, ut
& supellex omnis, ab omni periculo debent esse tuta, adeo
ut nec aliis licitis repressalijs possint detineri Secus sane si
fiat, ipse Principalis eorum super injuriis & potest agere &
postulare sibi dedi juris illius gentium violatores, nisi de-
bita poena jam affecti fuerint: utpote quum magis ad i-
psam, quam ad Legatos injuria illata spectet. Quod si ta-
men Legatus clancularie & quasi furtim atque extraviam
proficiscatur: si item Princeps mittens sit fidei admodum
dubiae: missionemq; ipsam ad suspectum Principem fieri
notorium sit, neutiquam securitas illa & tutela Legato e-
jusque comitibus vel naturali vel gentium jure convenit.
Et verò plurimis exemplis monstrari potest, ab optimis &
maxime moratis gentibus olim ita observatum esse.

LIV.

Alia autem inde emergit quaestio. An nempe viole-
tur etiam jus gentium, si non praestetur securitas Legatis
transeuntibus fines alicujus tertij ad quem missi non sint?
Videatur autem cui dicendum non videri, cum inter hos &
illos nulla Legationis jura intercedant. Verum enim verò
securitas eundi non tantum ex jure illo gentium quod Le-
gatis competit, verum etiam ex illo communi est: quod ni-
mirum innoxius transitus unicuique extero, cum quo nulla
intercedit hostilitas, aut à quo inimicum nihil agitatum
iri certum est, jure gentium imo & naturæ debeat. Si
itaque in hunc modum etiam Legati sese habeant, vio-
latio illorum & naturæ & gentium juri repugnaverit. Si

D 2

verò

verò certum sit, illos machinatos quicquam reipub. ad-
versum, aut vero ab hoste sint missi, ratio longe est alia.

LXV.

Si inquam certum sit. Imo verò si id ipsum fuerit mul-
tum probabile, possunt merito illi domum remitti ad
suos. In rebus enim civilibus justa suspicio futuri damni
dat jus ab amicitia Legibus non nihil abeundi. Contra
mandatum verò si transire moliantur Legati etiam poenis
affici possunt. Legatione sane inhibita aut omissa, non est
cur amplius præstetur securitas.

LXVI.

Non inepte autem hic jam etiam id quæritur, quomo-
do securitas Legatis jure gentium concessa possit amitti.
Nec verò de ea una est omnium sententia. Quidam eam a-
mitti volunt vel facto mittentis vel facto ipsius Legati. Fa-
cto mittentis, si ipse nimirum Legatos violaverit: & sic jure
talionis jus Legatorum non violari sed reddi. At verò Gro-
tius vir summus recte, cum jura illa securitatis non tan-
tum ob mittentis sed & ob missos sint introducta, ideo ob
mittentis culpam non committendum à Principe id quod
ipse in alijs reprehendit. Idem verò dicendum videtur, si
Legatus delinquat: quoniam jus securitatis præcipue com-
petit mittenti, eoque culpa missi non potest amitti. Mit-
tentis verò fuerit punire missum, ne videatur approbasse.

LXVII.

Quod si uterque, & Mittens scilicet & Legatus, jus gen-
tium violet, aut aliquis prætextu falsæ Legationis fallere
cupiat vel exploratorem agat, aut diutius jussu voluptatis
& privata de causa emanerit, quin talis Legatus pro ratio-
ne delicti puniri possit, ut tamen simul publicæ pacis habe-
atur ratio, non videtur dubitandum. Certe talis Legatus
si jam aperta fuerit culpa, non admittendus, aut admissus
statim

statim rursus dimittendus videtur. Cum sane verum Legatum non agat nec veri Legati jure possit frui: ceu recte significatur etiam *L. 4. Cod. de Commercis.*

LXIX.

Ob delictum autem privatum commissum à verò Legato, in quo foro respondere meritò teneatur, alia adhuc est controversia. Distinguendum autem ante omnia est, inter delicta quæ ante Legationem & quæ durante Legatione sunt commissa. Primi generis, puniri ab eo qui vel admisit Legatum, vel transitum liberum ipsi permisit, non possunt. Si enim possent, tolleretur Legatio. Cum porro ab utraque Legatus ille sit exceptus, tanquam persona præsentans mittentem Principem, atque adeò securitas ipsi concessa est, non ut privato sed personæ publicæ, violaretur & data Principi mittenti & simul ejus autoritas. Major est difficultas de delictis durante Legatione commissis. Et enim naturalis etiam juris est, neminem abuti debere privilegio suo & qui committit in privilegia, se horum indignum facere. Et quidem grandia crimina securitatem tollere, non est absurdum.

LXIX.

At obstat, quod securitas illa potius pertineat ad jus mittentis: qua ceu ante diximus privari non potest ob culpam alienam. Optimum factum videtur, si mittenti Principi indicantur Legati delicta, & petatur illi à Legatione removeri, ac justa poena affici. Quod si tenuerit mittens, potest juberi abire. Nec enim jure gentium Legatus haberi potest, qui injuriam non dubitat in locis peregrinis facere aliis. Poterit etiam puniri eo loco ubi deliquit, quoniam Princeps quoque tenetur suos ante omnia ab injuria præstare tutos. Olim petebatur deditio, quam & hodie peti posse existimo.

LXX.

Cum porrò Legati sæpe inviti cogantur subire onus Legationis, quidam etiam id aliquando faciant proprio sumtu, salarium prætereà ipsorum sit vel nullum vel parvum, iniquum profectò fuerit, si ipsis alià aliqua in re pro meritis nulla gratia tribuatur. Maxime probandus videtur mos vetus, quo tales Legati in remunerationem habuerunt vacationem munerum & aliorum onerum, non tantum tempore Legationis sed & biennio pòst.

LXXI.

Ratione rerum & bonorum Legatis quoque gentium jure sua sunt privilegia. Et quidem in conservandis & amittendis rebus ita ipsis provisum, ut omnia iis tempore Legationis facta tecta maneant; damnum autem passis restitutio in integrum concedatur. Quod cautum quoque est *l. 9. ff. de Legat. l. 1. ex quibus causis majores*. Sunt autem hæc æquissima eoque meritò observanda.

LXXII.

In contractibus quoque privatis Legati jure suo fruuntur. Nec enim tenetur usquam locorum (nisi Residentes fortasse erint exiendi) de contractibus ante Legationem initis judiciò sese sistere, nec Procuratorem relinquere nisi prius finita fuerit Legatio. Contractus tamen in Legatione tam respectu sui Domini quam sui ipsius initos, non tantum tenetur servare, sed & de ijs coram iudice loci respondere; salvo tamen semper jure & autoritate mittentis, & ne illa lite ipsius Legationis negotia impediatur.

LXXIII.

Legatione postremò tota expedita, relatione quoque de omnibus debito modo facta, si res ex voto cesserit, Legatus honorario non vili meritò afficiendus: sumtus etiam si forsan de suis fecerit, nisi liberam in se suscepit Legationem

tionem

tionem, ipsi refundendi. Interest enim reip. ut qui bene rem gesserit afficiatur præmio: quo & alij ad officia reipub. solerti cura imposterum præstanda excitentur. Tenetur tamen etiam Legatus de accepta pecunia rationem reddere. Et forsan accusatus negligenter vel malitiose fines mandati observasse, exacte respondere tenetur. Convictus supplicio quoque jure poterit affici. Quoniam & hoc reipubl. interest, puniri acriter quicquid in Rempubl. est commissum: quo alij territi cautius rem gerant. Verum de Legatis hæc nunquam sufficient.

COROLLARIA

I.

Jus clientelare propriè dictum (de Advocatorum enim patrocinio hic non est sermo) ut à multis seculis usitatum & in angustias reductis populis saluberrimum & tutum, ita etiam sæpenumero admodum periculosum. In talibus igitur pactis ineundis non exigua adhibenda est prudentia. De jure alias nec subjectio- nem nec jurisdictionem inducit, nec cliens ad ulteriora tributa quam quæ promissa sunt adstringi debet. Multa tamen sunt de facto, quæ jure non permittuntur.

II. Por-

ATA 52/18

II.

Pro conservandâ pace publica , aut defensione suarum Provinciarum , Principes Imperij jure optimo possunt citra Majestatis Imperialis læsionem fœdera & inter sese & cum exteris pangere, siquidem illa à necessitate exigantur, & invalida in civitate Imperij sint cum Legum tum alia auxilia rebus defendendis.

III.

Repressaliæ si fiant in id , ut suum cuique restituatur & ne justitia ad multorum assiduas instantias semper denegata pereat, modus item si non excedatur, & qui ab his exempti sunt, excepti maneat , juri naturæ & gentium ut & nostro civili haud repugnant, sed omnibus illis consentaneæ sunt.

F I N I S.

Handwritten blue ink scribbles and marks at the bottom right of the page.

B. M. II, 121.
h. 28, 18. DIS

LE

HERM
Phil. &
cele

HARO

Typis H E

7 7871)
CA

IS

MO

NGIO

fore

EIER.

l. Typ.

II R
5218

